Sosiaali- ja terveysministeriö

Sote-järjestämislain muutos – valmius ja varautuminen
(HE 210/2024 vp)

Erkki Papunen
Hallitusneuvos
26.2.2025

Keskeiset ehdotukset / alueellinen taso

- Tarkoituksena varmistaa häiriötilanteiden hoito tilanteissa, joissa yksittäisen hyvinvointialueen voimavarat eivät riitä
- Jokaisella viidellä yhteistyöalueella YTA-sopimuksessa sovittaisiin:
  a) Eri toimenpiteistä ja toimivaltuuksista, joita häiriötilanteiden hoitaminen edellyttää
  b) Häiriötilanteista, joita toimenpiteiden ja toimivaltuuksien käyttö koskee
  c) Kynnyksistä, joiden ylittyessä eri toimenpiteitä ja toimivaltuuksia voidaan käyttää
- YTA-alueella häiriötilanteiden hoidon vetovastuussa YO-HVA
  - Toimivaltuuksia käyttäisi koko alueella YO-HVA:n viranhaltijat (määrätty hallintosäännössä)
  - Etelä-Suomen YTA-alueella HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin viranhaltijat

Keskeiset ehdotukset / kansallinen taso

- Tarkoituksena varmistaa häiriötilanteiden hoito useita YTA-alueita koskevissa sekä kansallisissa häiriötilanteissa
- STM päättäisi hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan johtamisesta ja toiminnan muuttamisesta sekä voimavarojen kohdentamisesta hyvinvointialueiden tai yhteistyöalueiden välillä jos päättäminen on tarpeen voimavarojen tarkoituksenmukaisen käytön vuoksi, palvelujen järjestämisen turvaamiseksi taikka toiminnan yhteensovittamiseksi.
  - Päätöksen edellytyksenä olisi kansallisen valmiusryhmän tekemä valmistelu
  - Päätös ilman edellä mainittua valmistelua vain jos se olisi välttämätöntä

Keskeiset valtiosääntöoikeudelliset kysymykset 1/2

- Esityksellä ei muuteta tehtäväkohtaista lainsäädäntöä, toimivaltuudet ovat käytettävissä vain tehtäväkohtaisen lainsäädännön puitteissa.
- Voidaanko hyvinvointialueita velvoittaa sopimaan resurssien käytöstä ja toimivalla käytöstä YTA-sopimuksessa?
- Kuinka pitkälle STM:n päätöksenteko voi mennä suhteessa hyvinvointialueiden itsehallintoon?
- Uudenmaan erillisratkaisu

Keskeiset valtiosääntöoikeudelliset kysymykset 2/2

- Perusoikeuksien turvaamisvelvollisuus ensisijaista suhteessa itsehallintoon
- Itsehallinto otettu huomioon ehdotuksissa
  - Toimivallan käytön lakiperustaisuus (lakitasoiset säännökset, YTA-sopimus)
  - Alueiden sitoutuminen aluevaltuustojen hyväksymissä yhteistyösopimuksissa
  - Toimivallan käytön rajaukset joko suoraan laissa tai alueiden keskenään sopimalla tavalla
  - Toimivallan käyttö vain olosuhteissa, kun hyvinvointialueen omat voimavarat eivät riitä
  - Ministeriön toimivalta lähtökohtaisesti niissä rajoissa, mitä voimassa olevat sote-järjestämislain 51 §:n 6 momentti ja pelastuslain 34 §:n 4 momentti mahdollistavat
  - Ministeriön toimivaltaa rajaa kansallisen valmiusryhmän valmistelu (alueiden edustus), ellei välitön päätöksenteko ole välttämätöntä

Sosiaali- ja
terveysministeriö